

SPENNVIDDE. En stridbar vikingkvinne, en skipbrudden hertug med magiske evner, en hjertegod munk. Det er noen av figurene de nye teatersjefene lar oss møte i sine åpningsforestillinger i 2009.

Teaterår med nye koster

Kommentar

ELISABETH RYGG

De velger dramatikere og forfattere fra øverste hylle av verdenslitteraturen, de tre påtroppende teatersjefene, Iren Reppen på Hålogaland Teater, Arne Nøst på Rogaland Teater og Hanne Tømta på Nationaltheatret. Til vinterens hovedoppsetninger har de plukket ut Henrik Ibsens *Hærmennene på Helgeland*, William Shakespeares *Stormen* og Fjodor Dostojevskijs *Brødrene Karamasov*.

Landets teatre står foran sjeldent mange utskiftninger av kunstnerisk ansvarlige. Tre av landets scener får nye sjefer i 2009, mens både Trøndelag Teater, Det Norske Teatret og Oslo Nye Teater står klar med nye ledere fra 2010. Men det er Rep-

pen, Nøst og Tømta som starter byttet av sjefsstolene. Skuespilleren Iren Reppen debutterer som teatersjef og satser tungt på Ibsen.

Tidlig Ibsen-stykke. En drøy uke etter nyttårsaften inntar den stridbare vikingkvinnen Hjørdis fra *Hærmennene på Helgeland* Hålogaland Teaters hovedscene. Et modig valg, for dette tidlige Ibsen-dramaet blir sjeldent spilt. Senere vrir hun litt på dikteren og viser både Knut Nærums lekende familieforestilling *Peer!* (tidligere spilt på Teaterhøgskolens sommer-teater i Frognerparken) og Elin Tinhofts *Æ e ikke Nora*, en forestilling om kvinnen som inspirerte Ibsen, Laura Kieler. Hamsun-året markeres på flere norske scener. I Tromsø med en multikunstnerisk oppsetning basert på forfatterens *Feberdigte*.

Nok en sjefsdebutant skal vise sine evner. Scenograf og tegner Arne Nøst åpner sesongen stormfullt med Shakespeares kjærlighetserklæring til teatret og lokker hertugen og trollman-

Iren Reppen overtar på Hålogaland Teater. FOTO: LARS DITLEV HANSEN

nen Prospero ut på Rogaland Teaters hovedscene. Etter *Stormen* følger oppsetninger av dramatikere som Anton Tsjekhov og Jon Fosse.

Bredde. Arne Nøst mottar stafettpinnen fra Hanne Tømta, som selv overtar roret etter Eirik Stubø på Nationaltheatret. Den edle kristuslignende Aljosja skal konfrontere publikum med filosofiske og teologiske spørsmål i hennes åpningsforestilling på hovedscenen i vinter.

Et skråblikk på repertoarene til andre regional- og institusjonsteatre viser også en miks

Arne Nøst setter seg i sjefsstolen på Rogaland Teater. FOTO: HUGO BERGSAKER/SCANPIX

av klassikere og samtidsdramatik. Navn som går igjen er Shakespeare, Ibsen, Hamsun og Fosse.

Den Nationale Scene starter med *Hedda Gabler*, men har også komedier og nordisk samtidsdramatik av Lars Norén og Jon Fosse på plakaten. Trøndelag Teater har blant annet valgt *John Gabriel Borkman* og John Steinbecks *Om mus og menn*. Jesper Halles nyskrevne stykke *Jeg er vinden i trærne* får urpremiere.

Flere genre. Riksteatrets mest spektakulære prosjekt blir

Hanne Tømta er Nationaltheatrets nye sjef. FOTO: TRYGVE INDRELI

nysirkusforestillingen *Dråpen*, en oppsetning i stort format med skuespillere, akrobater, dukker og animasjon.

Oslo Nye Teater går for musikalen *Les Misérables*, og på Centralteatret utspilles Edvard Munchs liv i Sten Kaaløs *Alfa og Omega*. Russisk komedie, Harold Pinter og Jon Fosse er navn på Det Norske Teatret, som også satser på ny norsk dramatik med Erlend Sandems *Sur grus* og Arne Lygres *Så blir det stilt*.

Teatermenyen virker mangfoldig. Så gjenstår det å se hva som blir topper og hva som blir flopper i 2009.

Landets teatre står foran sjeldent mange utskiftninger av kunstnerisk ansvarlige. Tre av landets scener får nye sjefer i 2009

Den kompliserte arven

Debatt dikterjubileer

KRISTIN HELLE-VALLE
daglig leder Hauge-Tveitt jubileet 2008

Offerets makt er stor, som innleder, psykologspesialist Christian Schlüter, sa i sitt foredrag på Litteraturhuset i Oslo under seminaret om «Den kompliserte arven».

Anklager. Biograf Reidar Storaas og søskenparet Gyri og Haoko Tveitt kom i Aftenposten 13. desember med en del påstander og anklager etter seminaret. De to sistnevnte var ikke til stede på arrangementet.

«Å drøfta dei komplekse kulturtraumane i 30-åra er interessant nok i fall det kan avla nye tankar om merkelege idear i ei motsetningsfylt tid. Men agendaen låg ikkje der. Etter hemmeleghald av planar lagt for lang tid tilbake, slepper Holocaust-forskar Terje Emberland katten or sekken to dagar før avspark: «Håndplukket av SS. Seminar om komponist Geirr

Tveitt og okkupasjonstiden.» (Aftenposten 6.12.) Eit nytt iherdig forsøk på å sementera Geirr Tveitt inn i nazisystemet som sentral aktør.»

Utdraget over er tatt fra Reidar Storaas' innlegg i Aftenposten 13. desember.

Vanskelig arv. Arrangørene av seminaret «Den kompliserte arven» på Litteraturhuset i Oslo 8. desember, Litteraturhuset, Hamsun 2009, Hauge-Tveitt jubileet 2008 og Holocaustsenteret, ønsker å presisere at seminarets fokus var på forholdet mellom kunstneren og kunsten, og hvordan vi som publikum el-

ler utøver strever med å forene eller skille de to når kunstneren er «komplisert».

Overgangen fra Tveitt-jubileet til Hamsun-jubileet opplevdes som en relevant anledning til å sette denne diskusjonen på dagsorden.

Grundig. Arrangørene har planlagt og arbeidet med dette seminaret i lang tid. Det har ikke vært hemmeligholdt for noen, og tema, tid og sted for seminaret ble kunngjort i oktober. Programmet har ligget ute på Litteraturhusets hjemmeside siden midten av november. Arrangørene ønsket ulike

stemmer i dette forsøket på å tilnærme seg temaet.

Aktiv. Reidar Storaas har som Tveitt-kjenner og aktuell biograf vært foredragsholder og innleder et titalls ganger i løpet av jubileumsåret 2008, og har dermed latt sin stemme og mening høre i mange sammenhenger. Hans biografi om Geirr Tveitt ligger også på HT08s hjemmesider, og han sitter også som vararepresentant i Hauge-Tveittjubileets styre.

Reisen til

New York

starter på ap.no/reise

Aftenposten.no
REISE

Rowling solgte mest

■ **J.K. Rowling** (bildet) har solgt noen bøker før, og i år gjorde hun det igjen. Ifølge Nielsen BookScan solgte Harry Potter-forfatteren 160 000 eksemplarer av sin seneste bok *The Tales of Beedle the Bard* (på norsk som *Skalden Skurres historier*) i Storbritannia – og det bare i uken frem til 20. desember. Det var hele 64 000 flere bøker enn nummer to på salgslisten, **Dawn French** sin selvbiografi *Dear Fatty*. Barack Obamas *Dreams from My Father* er på 11. plass på listen, mens Bookervinner Aravind Adigas bok *The White Tiger* ikke dukker opp før som nummer 48. Her hjemme er det som kjent Ingar Sletten Kolloens bok om Snåsamannen som topper salgslistene. Den boken har nå kommet i et samlet opplag på 70 000.

